

Kopirnica nudi zaposlitev devetim invalidom.

INVALID – NAŠ TOVARIŠ

Vključeni v življenje okolice

Pogovor z Borisom Šušteršičem, predsednikom društva mišično in živčno-mišično prizadetih

Sočutno kimanje z glavo, pomilovalni pogledi in nemalokrat radovednost ob srečanju s človekom-invalidom, krepko načtena samozavestno prepričanje o naši socialni zrelosti. Njih težave in nevšečnosti, s katerimi se dnevno srečujejo, nas vse prepogosto puščajo neprizadete, pa naj gre za širšo družbeno skupnost ali posameznike. Izpita na tem področju še zdaleč nismo opravili s petico. Stvari se sicer spreminjajo na boljše, a zadovoljive še zmeraj niso.

Kup težav, vendar tudi nekaj razveseljivih dejstev in ugotovitev, nam je v razgovoru nanižal predsednik društva mišično in živčno-mišično prizadetih Boris Šušteršič.

»Kar je za nas najpoglavnejše – kvaliteta zdravstvenega varstva – je že na zavidljivi ravni, pri čemer pa ima nemalo zaslug tudi naše društvo,« je med drugim povedal. Iz razgovora je bilo tudi razbrati, da so veliko mero razumevanja pokazale tudi SIS, ki so zagotovile redni dotok finančnih sredstev in tako v bistvu rešile ekzistenčno vprašanje društva. Levji delež pri tem ima tudi Loterijski zavod Slovenije s svojimi rednimi finančnimi dotacijami.

Da pa ne bi bili odvisni le od podpore družbe in ker le-ta skozi redne mehanizme, vključno s socialnim skrbstvom, ne premore toliko sredstev, da bi zadovoljivo krila vse finančne potrebe tega in

ostalih sorodnih društev in s tem omogočila le-tim vsaj delno vključitev v normalni tok življenja, so člani društva na lastno pobudo pričeli z delom. Porodila se je namreč zamisel, da bi nudili svojim članom možnost socialne in poklicne rehabilitacije ter jim tako skozi delo omogočili oblikovanje odnosa do okolice in enakopravno vključitev vanjo.

DELO V BIVALNEM PROSTORU INVALIDOV

Seveda se je bilo treba najprej odločiti za dejavnost, katera tehnologija omogoča pristop tudi ljudem, vezanim na invalidski voziček, istočasno pa seveda taka tehnologija ne bi smela ovirati ekonomske uspešnosti. Člani bežigradskega društva mišično in živčno-mišično prizadetih so se odločili za kopirnico, ki združuje obe komponenti, tako tehnološko pristopnost kot tudi ekonomsko uspešnost.

Prva so priskočila na pomoč sorodna društva iz ostalih republik in zbrala za nakup prvih strojev 350.000 dinarjev v obliki brezobrestnega kredita.

Trenutno je v kopirnici, ki je naša svoj prostor v lokalih podhoda ob bežigradskem »plavem bloku« (prostore so kupili s sredstvi Loterijskega zavoda SRS in prispevki občinskih SIS), redno zaposlenih devet članov društva, štirje pa se

še usposablja. Zaposlenega imajo še profesionalnega voznika, ki jih z društvenim vozilom prevaža na delo in domov. Zaradi vse večjih potreb že razmišljajo o nakupu še enega kombija, posebej še, ker je na njihovo pobudo v novem domu ostarelih za Bežigradom ustanovljen oddelek mlajših invalidov, ki zaradi specifičnosti obolenj ne morejo živeti samostojno, brez tuje pomoči, in ki bodo tak prevoz tudi potrebovali. Da bi tudi njim omogočili sodelovanje v procesu že omejenjane socialne in poklicne rehabilitacije, so pri društvu napravili še korak dalje. Na njihovo pobudo so bili ob njihovih posteljah že ob gradnji napeljani vsi potrebni električni priključki za računalniški terminal, s tem pa so jim omogočili opravljati delo v njihovem bivalnem prostoru.

PROJEKTANTI SO DOLGO POZABLJALI NA INVALIDE

»V zakonih gradbenikov že dolgo obstajajo določila v prid invalidom, toda pogostokrat so na žalost prezrta,« pravi Boris Šušteršič. »Vendar situacija le ni tako črna. Vsaj v novejšem času je čutili prizadevanja projektantov, da bi to pomanjkljivost, ki je bistvenega pomena za invalide, odpravili.«

»Eno takih prizadevanj bo nedvomno prišlo do izraza pri predvidenem podhodu pod Titovo cesto (med Astro in »plavim blokom«), kjer bodo namestili tudi dvojne periskopskih dvigal in s tem omogočili invalidom nemoten dostop.

»Naša dejavnost se ni ustavila pri kopirnici,« se je povrnil k prvotni temi razgovora Boris Šušteršič. »V načrtu imamo razširitev le-te, in sicer na področje računalništva (od tod izvira tudi pobuda za napeljavo električnih instalacij za računalniški terminal na oddelku za mlade invalide v domu starejših občanov za Bežigradom) in mikrofilma. Obe področji sta mnogo zahtevnejši kot naša sedanja dejavnost, zato tudi terjata daljšo dobo usposabljanja in tudi večja finančna vlaganja. Zaradi tega bo preteklo še nekaj časa, preden bomo uspeli naše zamisli tudi uresničiti, a uresničili jih bomo! Trenutno urejamo vse potrebno za formiranje ozda. S tem bi naši člani veliko pridobili. Trenutna materialna sredstva nam omogočajo racionalni razvoj sedanjih dejavnosti, tako da ni razloga, da se ne bi tako organizirali,« je povedal predsednik društva.

Kopirnica društva bo imela po konstituiranju status invalidske delavnice; iz tega izhajajo določene pozitivne lastnosti. To so predvsem davčne olajšave, s katerimi bo društvo uspešno krilo manjšo produktivnost, ki je pač nujna posledica specifične strukture zaposlenih.

Njihove želje in načrti za prihodnost so veliki. Nam preostane, da jim pri uresničitvi le-teh zaželimo vso srečo, vendar tudi, da svojo humanost in pripravljenost pomagati na vseh področjih tudi dokažemo z dejanji. Prve stopničke smo uspešno prestopili, vendar je to šele začetek, kajti ne pozabimo, invalid je naš tovariš!

FANI BREČKO

SOZD KIT

Velika družina živilcev

Nov slovenski in jugoslovanski agroživilski sistem: 4 tisoč delavcev, 10 tisoč kmetov – kooperantov

Novi sozd KIT (kmetijstvo, industrija, trgovina), ki so ga organizirale Ljubljanske mlekarne, v občinskem, slovenskem in jugoslovanskem merilu združuje 18 delovnih in 35 temeljnih organizacij združenega dela kmetijske, živilsko-predelovalne in trgovske stroke ter okoli 10 tisoč kmetov kooperantov.

Ta veliki sistem kmetijcev, živilcev in trgovcev je nastajal vse lansko leto ter postal sozd decembra lani.

Prvotni zasnovi novega sozda, ki jo predstavljajo delovne organizacije ljubljanskih, novosadskih in zemunskih mlekarin ter združene kmetijske zadruge Mozirje in KZ Ljubljana, Mesna industrija Gorenjske in DO storitve, se je lani proti koncu leta pridružil še enajst članov, in sicer kmetijske zadruge Črnomelj, Metlika, Žužemberk, Ribnica, Velike Lašče, Dobropolje, Stična, Trebnje, novo-meška Krka, Litija in Medvode. To so vsi dolgoletni sodelavci ljubljanskih mlekarin, matične in povezovalne organizacije novega sozda KIT, ki kot živilsko-kmetijski sistem poleg novosadskega in beogradskega območja pokriva predvsem osrednji in severozahodni predel Slovenije.

Kakor so pokazali rezultati referendumov, se je velika večina starih in novih članov sozda KIT z veliko večino opredelila za novo veliko družino kmetijcev in živilcev, predvsem zaradi boljših možnosti nadaljnega poslovnega sodelovanja, specializacije, doslednega uveljavljanja dohodkovnih odnosov in ne nazadnje zaradi ugodnejših možnosti nadaljnega razvoja – novih naložb, kakor nam je med drugim povedal inž. Anton Mastnak, predsednik poslovnega odbora sozda KIT.

Med najpomembnejše in največje naložbe nedvomno sodi novo predelovalni obrat DO ljubljanskih mlekarin v industrijski coni ob kamniški železniški progi. Gre za novo predelovalnico sterilnih mlečnih izdelkov, kot so alpsko mleko in različni mlečni napitki, katerih proizvodnjo naj bi v skladu s potrebami in povpraševanjem v naslednjih sedmih do desetih letih podvojili. Proizvodnja teh

napitkov v starem obratu ljubljanskih mlekarin namreč predstavlja tisto ozko grlo, ki ga mora delovni kolektiv čimprej odpraviti. Nova naložba je ocenjena na 230 milijonov din.

Do spomladi 1979. naj bi bili pod streho tudi dve novi farmi krav molznic: prva na Brestu pri Igu, druga pa v Boštanju pri Grosupljem. To sta farmi z 280 do 300 stojišči, njuna naložbena vrednost pa znaša po 60 milijonov din.

Ob ugotovitvi, da znaša povprečna letna molznost krav v okviru sozda KIT od 5 do 6 tisoč litrov mleka, pri čemer že zdaj najvišjo molznost dosegajo rejci v Šmarju-Sap, in sicer okoli 6 tisoč litrov na kravo, so te naložbe ne samo upravičene in potrebne, temveč za vedno večje zahteve trga tudi umestne, kakor menijo načrtovalci.

V prašičerji ima sozd KIT v načrtu povečanje farme bekono v Stični na Dolenskem z 10 na 20 tisoč bekono letno, kar predstavlja naložbo 50 milijonov din, in do konca letošnjega leta povečanje farme prašičev v Kočevju s 15 na 30 tisoč repov, kar predstavlja nadaljnjih 65 milijonov din.

Pod večje podvige v okviru začrtanega razvoja tega velikega sistema sodi tudi reorganizacija oziroma specializacija kmetijskih in živilskih obratov na Gorenjskem, kot so na Jesenicah, v Trzinu in v Škofji Loki, vredni 60 milijonov din. Potem so pred novim sozdom še gradnja silosov za lasten pridelek žitaric v Škofji Loki, dograditev skladiščnih in servisnih prostorov, več trgovskih lokalov itd., ki naj bi omogočili večji poslovni in gospodarski razmah vseh članic velike kmetijske in pridelovalno predelovalne družine KIT.

V dokaj razvejano dejavnost sozda KIT, ki se ukvarja z vzrejo živine, odkupom mleka, prodajo in predelavo mleka, mlečnih in mesnih izdelkov, sodijo kot specialiteta tudi siri in razširjanje izbire raznovrstnih sirnih namazov v dogovoru s skupnostjo mlekarjev Slovenije. DO ljubljanskih mlekarne iz leta v leto širijo izbor sirnih namazov in trdnih sirov, pripravljajo pa se tudi na lastno proizvodnjo po katerih je občasno dovolj veliko povpraševanje, ponudba pa bolj skromna.

Pravkaršnje oblikovanje kmetijsko-živilskega in trgovskega sozda KIT kot zaokrožene celote nam obeta, kakor poudarjajo njeni soustvarjalci, da bo ta organizacija v naslednjem obdobju odkupovala letno po 5 do 9 odstotkov več mleka in mesa, povečala celotni prihodek po 9 odstotkov letno, pri čemer bo zaposlovala po 3 odstotke več delavcev in za 6 odstotkov letno povečevala produktivnost.

Naslednjo stopnjo razvoja kmetijsko-živilske branže, ki jo predstavlja SOZD KIT, predstavlja nadaljnje povezovalne, dogovarjanje in sporazumevanje slovenskih kmetijcev in živilcev v celoti, pri čemer mislimo na razumno delitev dela, kakovost in pestrost ponudbe, večji izbor in podobne prednosti.

Za boljše ilustracijo, kaj pomeni sozd KIT, naj še dodamo, da ta sistem dnevno odkupi in predela 270.000 litrov mleka, letno 97 milijonov litrov v Sloveniji in 150 milijonov litrov v Jugoslaviji. Samo DO ljubljanske mlekarne so lani dale na trg 1,2 milijona litrov smetane, 1,5 milijona kilogramov surovega masla, 2,6 tisoč ton raznih sirov, 8,5 milijonov litrov jogurtov in 1,9 milijona kilogramov raznih sladoledov.

R. A.

pisma bralcev

Mar se ne slišimo?

Krajevna skupnost Boris Kidrič se skozi svoje delegacije in komisije že nekaj let zama priprave za ureditev varnejšega cestnega prometa.

Na področju krajevne skupnosti potekajo kar tri hudo prometne žile: Titova, Topniška in Linhartova cesta. Komisija za vzgojo v cestnem prometu je že pred leti opozorila na nevarni prehod za pešce čez Topniško ulico, kjer vsakodnevno prehajajo krajanji v trgovino v Savsko naselje, otroci pa v VVZ na Črtomirovo ulico in sedaj še v osnovno šolo Borisa Zlherla. Krajanji morajo čez nevarno

Topniško v Savsko naselje ali čez prav tako prometno Linhartovo na Prekmursko ali pa kar na oddaljenejšo Titovo cesto. Po vsakdanja živila (kruh, mleko) – starši največkrat pošiljajo otroke.

Na vseh treh prehodih je bilo že nekaj smrtnih žrtev, a niti ta opomin ni zadostoval. Na območju sedanje KS Boris Zlherl ni nobene trgovine, čeprav je bilo v ta namen vložena že veliko truda in prelitega nemalo črnila. Ničkolikokrat smo opozarjali na preveč problem pomanjkanja trgovske mreže; pošiljali zaprosila, dajali predloge na sejah skupščine občine in na drugih samoupravljaljskih ravneh, a zaman!

Opozorila na pristojnih mestih niso zalegla; prometnih znakov za omejitev hitrosti, označitev prehoda Črtomiro-

va-Prekmurska ni. Avtomobilni dvirjvo na vso moč in cesta terja svoj krvavi davek!

Drugo, prav tako nevarno prehajanje žez cesto je na končni izstopni postaji Viatortjevih avtobusov na Linhartovi cesti. Komisija za vzgojo v cestnem prometu pri KS Boris Kidrič je pred dvema letoma zaprosila občinsko skupščino Bežigrad, oddelek za gradbene in komunalne zadeve, Mestno skupščino in upravo Viatortja, da prestavi končno postajo na obračališče, kjer bi bili pešci tako prisiljeni hoditi čez označeni prehod za pešce. Sedanje stanje je zlasti nevarno za dijake gimnazije, ki se zjutraj pripeljejo v šolo in trumoma prečkajo cesto na prepovedanem mestu. Na desni strani, kjer je izstopna postaja, tudi ni dosti stanovanj, pač pa stanovalci Plave lagune in ostali stolpnici na levi strani, hitijo domov spet čez dvojno črto na cesti. Oba prehoda za pešce sta predelec, dijakom in gospodinjam pa se največkrat mudijo. Tudi po radiu Glas Ljubljane smo nekajkrat na to

opozorili; Viatortju je bil še posebej poslan dopis od radia zaradi javnega odgovora občanom; odgovorili pa so, da je stvar v teku. Polni dve leti sta medtem minili, a niti ena naših pobud in predlogov za ureditev ne dragih predlaganih sprememb v cestnem in prometnem režimu ni bila realizirana. Ali naj ponovna žrtev s krvjo opozori na nujnost rešitve?

Če prezremo malomarno zakrpana cestišča, slabo osvetljena križišča in neupoštevanje omejitev hitrosti v Črtomirovi ulici, postavitev trgovine v predelu KS Boris Zlherl, nepravilno gosto parkiranje ob blokkih, bi kazalo upoštevati vsaj predloge krajevne skupnosti, ki ne zahtevajo skoraj nobenih finančnih sredstev, za krajane pa nepopisno mnogo pomeni: VARNEJŠE PREČKANJE CESTE.

Komisija za varstvo okolja je z delegatskim vprašanjem v skupščini občine postavila vprašanje, zakaj ni mogoče urediti okolice »Dovčere kmetije« na griču pred bloki

Novakove in Topniške ulice. Odgovor je bil sicer posredovan, vendar gnijoči odpadki še vedno povzročajo smrad in kupi polomljene embalaže še vedno »krasijo« domovane na griču in ga obdajajo s prvim kitajskim zidom.

Prizadevanja za odpravo individualnih kurišč najbrž še dolgo ne bodo uspešna, saj so za takšne investicije potrebna večja finančna sredstva. Toda koncentracija strupenih plinov je zaradi prometnih križišč in oblakov sajastega dima prav nad oddelkom VVZ Mladi rod v Peričevi ulici in pri Gimnaziji, največja. Možnosti za priključitev na toplovodno omrežje teh objektov in drugih večjih kurišč (na pr. Zdravstveni dom) so, le finančnih sredstev ni.

Kdo naj še in kolikokrat opozarja na javno sramoto na Navju, da bi se ta problem rešil? Kajti sramota pada tudi na nas, čeravno krajevna skupnost ni pristojna za spomeniško zaščitene objekte.

R. A.